NN 7/2019 (22.1.2019.), Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Francuski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

140

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine«, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10-ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17 i 68/18) ministrica znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU

O DONOŠENJU KURIKULUMA ZA NASTAVNI PREDMET FRANCUSKI JEZIK ZA OSNOVNE ŠKOLE I GIMNAZIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

I.

Ovom Odlukom donosi se kurikulum za nastavni predmet Francuski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj.

II.

Sastavni dio ove Odluke je kurikulum nastavnog predmeta Francuski jezik.

III.

Početkom primjene ove Odluke stavlja se izvan snage:

– Nastavni plan i program za osnovnu školu koji se odnosi na predmet Francuski jezik objavljen u »Narodnim novinama«, broj: 102/06,

– Nastavni plan i program za stjecanje školske spreme u programima jezične, klasične i prirodoslovno-matematičke gimnazije koji se odnosi na predmet Francuski jezik, a donesen je Odlukom o zajedničkom i izbornom dijelu programa za stjecanje srednje školske spreme u programima opće, jezične, klasične i prirodoslovno-matematičke gimnazije, klasa: 602-03/94-01-109, urbroj: 532-02-2/1-94-01, Zagreb, 2. ožujka 1994. (Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete, 1994.),

– Nastavni plan i program prirodoslovne gimnazije koji se odnosi na predmet Francuski jezik, a koji je donesen Odlukom o nastavnom planu i programu prirodoslovne gimnazije, klasa: UP/I-602-03/03-01/0115, urbroj: 532-02-02-01/2-03-2 od 2. prosinca 2003. godine.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se za učenike 1. i 5. razreda osnovne škole i 1. razreda gimnazije od školske godine 2019./2020., za učenike 2., 3., 6. i 7. razreda osnovne škole, 2. i 3. razreda gimnazije od školske godine 2020./2021., a za učenike 4. i 8. razreda osnovne škole i 4. razreda gimnazije od školske godine 2021./2022.

Klasa: 602-01/19-01/00026
Urbroj: 533-06-19-0003
Zagreb, 14. siječnja 2019.

Ministrica
prof. dr. sc. Blaženka Divjak, v. r.

KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA FRANCUSKI JEZIK ZA OSNOVNE ŠKOLE I GIMNAZIJE

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Osnovna je svrha nastavnoga predmeta Francuski jezik učenike pripremiti za samostalno stjecanje znanja i za razvijanje vještina potrebnih za učinkovitu i kontekstu primjerenu komunikaciju na francuskome jeziku u različitim životnim situacijama. Učeći francuski jezik, učenik usvaja znanja i razvija vještine i stavove koji mu omogućuju bolje

razumijevanje svoje i frankofonskih kultura, poštovanje različitosti te osvješćivanje vlastitoga kulturnog i nacionalnoga identiteta. Suvremeno poučavanje i učenje francuskoga jezika učenika potiče na razumijevanje važne uloge poučavanja i učenja francuskoga jezika, upoznavanje frankofonskih kultura i razvoj vlastite višejezičnosti i višekulturnosti što ga motivira na cjeloživotni razvoj vlastitoga frankofonskog identiteta. Konačno, poučavanje i učenje francuskoga jezika učeniku osigurava lakšu i uspješniju integraciju u društveni, gospodarski i kulturni život Republike Hrvatske, kao i u zajednicu više od 200 milijuna govornika francuskoga jezika, olakšava učenje drugih romanskih jezika te omogućuje konkurentnost na međunarodnome tržištu rada.

Poučavanjem i učenjem francuskoga jezika promiču se temeljne vrijednosti, kao što su znanje, identitet, poštovanje drugih te poduzetnost i odgovornost. Znanje francuskoga jezika učeniku omogućuje bolje razumijevanje i kritičko promišljanje sebe i vlastitoga okružja. Upoznajući frankofonsku kulturu, učenik osvješćuje i učvršćuje svoj nacionalni identitet i izgrađuje njegovu frankofonsku sastavnicu te se ostvaruje kao osoba otvorena novim iskustvima i spoznajama. U procesu poučavanja i učenja francuskoga jezika učenik upoznaje život svojih vršnjaka i stanovnika frankofonskih zemalja, promišlja o njihovoj svakodnevici te uči poštovati i cijeniti druge. Aktivnim sudjelovanjem u procesu poučavanja i učenja učenik razvija čitalačke navike, poduzetnost i odgovornost, što mu omogućuje konstruktivno, kreativno i inovativno razvijanje osobnih potencijala.

Načela učenja i poučavanja francuskoga jezika

Suvremeno poučavanje i učenje francuskoga jezika karakterizira otvorenost i prilagodljivost, a temelji se na uporabi pristupa primjerenih cjelovitomu razvoju učenika. Poticajno iskustvo učenja francuskoga jezika ostvaruje se povezivanjem znanja i vještina, uporabom različitih oblika aktivnoga učenja usmjerenoga na učenika te usklađivanjem načina i sadržaja poučavanja s učenikovim interesima i potrebama. Takav pristup nastavi francuskoga jezika učeniku osigurava uspješan prelazak iz jednoga razreda u drugi te upućuje na vrijednost naučenoga i njegovu važnost za cjeloživotni osobni rast i razvoj.

Mjesto nastavnoga predmeta Francuski jezik u cjelokupnome kurikulumu

Francuski jezik poučava se u svim razredima i vrstama odgoja i obrazovanja kao obvezni, izborni ili fakultativni nastavni predmet. Uz različito definirane ishode po razredima učenik postiže razinu usvojenosti znanja i vještina od A1 do B2 prema ZEROJ-u, ovisno o satnici pojedinoga programa i sposobnostima učenika. Na Slici 1. prikazano je sedam inačica odgojno-obrazovnih ishoda nastavnoga predmeta Francuski jezik. Dva polazišta za njihovu izradu bila su godišnji fond sati i razina usvojenosti znanja i vještina.

Za ostale mogućnosti, čije satnice nisu prikazane u ovome kurikulumu, učiteljima se preporuča kombiniranje postojećih inačica. Primjerice, za gimnazije u kojima satnica Francuskoga jezika u 1. razredu na godišnjoj razini iznosi 140 sati, u 2. i 3. razredu 105 sati, a u 4. razredu 96 sati, učiteljima se preporuča da se prilikom izrade godišnjega izvedbenoga kurikuluma u 1. razredu koriste odgojno-obrazovnim ishodima inačice Francuski jezik, 1. i 2. razred, srednje škole, nastavak učenja, 70 sati, a u 2., 3. i 4. razredu inačice kurikuluma Francuski jezik, srednje škole, nastavak učenja, 105 sati.

Slika 1. Mjesto nastavnoga predmeta Francuski jezik u cjelokupnomu kurikulumu

Kratka oznaka nastavnoga predmeta Francuski jezik je FJ. Uz oznaku predmeta dodaje se oznaka OŠ ako je riječ o odgojno-obrazovnim ishodima u osnovnoj školi, odnosno SŠ ako je riječ o odgojno-obrazovnim ishodima za razrede u srednjim školama.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Ciljevi su poučavanja i učenja francuskoga jezika sljedeći:

stjecanje jezičnih znanja koja će učeniku omogućiti uporabu francuskoga jezika na jezično prihvatljiv način

stjecanje znanja o društvenim odnosima i društveno-jezičnim pravilima koja će učeniku omogućiti uporabu francuskoga jezika na društveno prihvatljiv način

stjecanje znanja o organiziranju, strukturiranju i prilagođavanju tekstova koji će učeniku omogućiti funkcionalno ostvarivanje usmene i pisane komunikacije

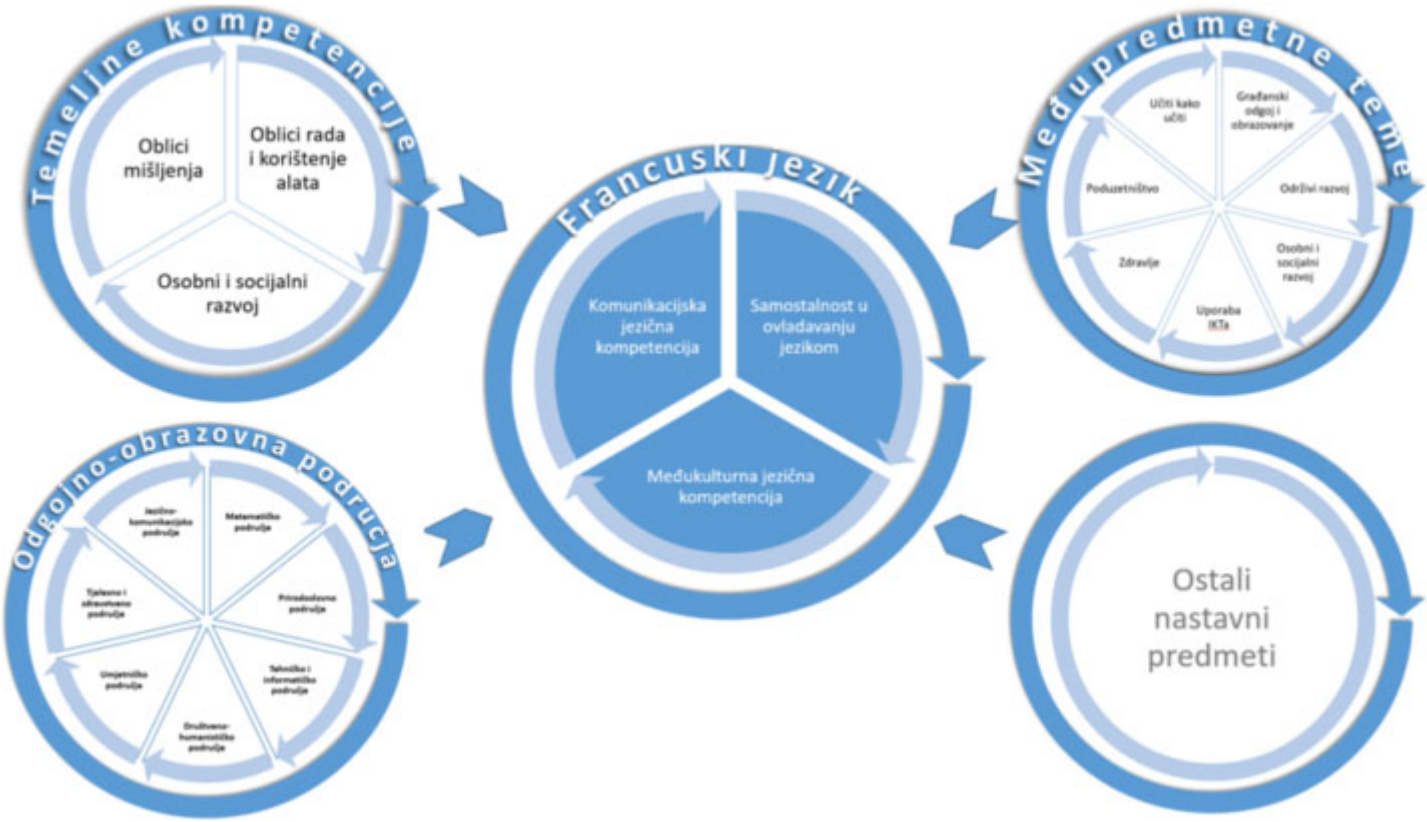
razvoj jezičnih djelatnosti: slušanja, čitanja, govorenja, pisanja i jezičnoga posredovanja

stjecanje društveno-kulturnih znanja, razvijanje međukulturnih vještina i stavova te razvijanje svijesti o važnosti vlastite kulture i drugih kultura potrebnih za uspješno sudjelovanje u međukulturnim susretima s pripadnicima frankofonskih kultura

razvoj znanja, vještina i stavova koji će učenika osposobiti za samostalnost i cjeloživotno učenje francuskoga jezika.

C. STRUKTURA – DOMENE PREDMETNOG KURIKULUMA

Tri su domene predmetnoga kurikuluma Francuskoga jezika: Komunikacijska jezična kompetencija, Međukulturna komunikacijska kompetencija i Samostalnost u ovladavanju jezikom. Navedene domene proizlaze iz konceptualizacije jezično-komunikacijskoga područja i svrhe nastavnoga predmeta Francuski jezik. Njihova neodvojivost proizlazi iz međuovisnosti francuskoga jezika i kulture te samostalnosti u učenju kao preduvjeta za cjeloživotni razvoj komunikacijske i međukulturne kompetencije. Sve tri domene čine uravnoteženu strukturu cjelokupnoga predmetnog kurikuluma Francuskoga jezika i polazište su odgojno-obrazovnih ishoda za sve razrede unutar nastavnoga predmeta Francuski jezik (vidi Sliku 2.).

Slika 2. Grafički prikaz organizacije nastavnoga predmeta Francuski jezik u svim godinama učenja

Domena Komunikacijska jezična kompetencija

Komunikacija na francuskome jeziku podrazumijeva učinkovito služenje vlastitim jezičnim repertoarom u skladu s kontekstom i svrhom komunikacijske situacije. Preduvjet za takvu komunikaciju jest sposobnost razumijevanja te usmene i pisane razmjene informacija, ideja, misli, osjećaja, stavova i vrijednosti u skladu s različitim kulturnim i društvenim kontekstima.

Odgojno-obrazovni ishodi proizašli iz domene Komunikacijska jezična kompetencija temelje se na:

stjecanju znanja o francuskome jeziku što podrazumijeva znanja o leksiku, gramatici, semantici, pragmatici, fonologiji, ortografiji, ortoepiji i društveno-jezičnim pravilima (pravila pristojnoga ponašanja, razlike u registru, dijalekti, pravila neverbalnoga komuniciranja) tipičnima za komunikaciju s frankofonima

ovladavanju vještinama za uporabu jezičnoga znanja u komunikacijskome činu u skladu s jezičnim znanjima što podrazumijeva vještinu slušanja i razumijevanja govorenih poruka, vještinu govorenja, vještinu čitanja, razumijevanja i pisanja tekstova, usmenog i pisanog međudjelovanja i vještinu jezičnoga posredovanja, odnosno jezične medijacije.

Jezično je posredovanje složena jezična djelatnost koja uključuje istovremeno ili naizmjenično jezično primanje i proizvodnju. U usmenome jezičnome posredovanju jedna osoba omogućuje međudjelovanje drugih osoba koje ne govore isti jezik. Pisano ili kombinirano jezično posredovanje podrazumijeva sažimanje ili prevođenje više pisanih ili govorenih tekstova u skladu s kulturološkim obilježjima zemlje ciljnoga jezika za potrebe druge osobe.

Razvojem komunikacijske kompetencije kao procesa izražavanja vlastitoga identiteta i razumijevanja identiteta sugovornika, potiče se socijalizacija i cjelokupan razvoj svestrane stvaralačke osobnosti učenika. Stjecanjem navedene kompetencije kod učenika se potiče razvoj metajezičnih i metakognitivnih sposobnosti, intelektualna znatiželja, kreativnost i interes za učenje jezika.

Domena Međukulturna komunikacijska kompetencija

Život u višejezičnome i višekulturnome svijetu obvezuje obrazovne sustave na uključivanje razvoja međukulturnosti u kurikulum predmeta Francuski jezik na svim razinama i u svim vrstama obrazovanja kako bi se naglasila važnost razvoja učenikove svijesti o sebi kao pojedincu i društvenome biću zainteresiranome za upoznavanje različitosti i učenje o različitosti.

Međukulturnost podrazumijeva razumijevanje govornika i komuniciranje s govornicima francuskoga jezika različitoga kulturnog podrijetla.

Ostvarivanjem odgojno-obrazovnih ishoda unutar ove domene učenik postaje međukulturno kompetentan što znači da je:

sposoban objektivno sagledati sličnosti i razlike među kulturama

empatičan, prilagodljiv i otvoren za razumijevanje, prihvaćanje i poštovanje govornika francuskoga jezika i frankofonskih kultura

sposoban izgraditi skladne međukulturne odnose na temelju učinkovite i kontekstu primjerene komunikacije s govornicima francuskoga jezika različitoga kulturnog podrijetla.

U konačnici, razvoj međukulturne kompetencije učeniku pomaže odbaciti predrasude, osnažuje ga u sprečavanju diskriminacije i u nenasilnome rješavanju sukoba te pridonosi razumijevanju, proširivanju i produbljivanju učenikova pogleda na svijet što mu omogućuje uspješno sudjelovanje u užoj i široj zajednici, u stvarnome i digitalnome okružju te povećava mogućnosti za mobilnost i zapošljavanje.

Domena Samostalnost u ovladavanju jezikom

Učenikovo preuzimanje odgovornosti za vlastito učenje jezika ključ je uspješnoga ovladavanja komunikacijskom kompetencijom u francuskome jeziku i preduvjet za njezin cjeloživotni razvoj. Stoga se odgojno-obrazovnim ishodima proizašlima iz domene Samostalnost u ovladavanju jezikom naglašava učenikov afektivni i kognitivni razvoj te njegova uloga u procesu učenja jezika koja obuhvaća:

sposobnost svjesne, fleksibilne i učinkovite primjene strategija učenja i uporabe jezika koje učeniku pomažu unaprijediti ovladavanje francuskim jezikom i

razvoj medijske pismenosti te komunikacijskih i prezentacijskih vještina.

Samostalan učenik planira, organizira, prati i vrednuje svoje učenje, razvija motivaciju te je ustrajan i pozitivan u učenju i radu što mu omogućuje uspješno ostvarivanje ciljeva i zadovoljavanje potreba. Samostalan učenik pronalazi, odabire, vrednuje i učinkovito se koristi informacijama iz različitih izvora i medija te stalno unapređuje svoje komunikacijske i prezentacijske vještine. Preuzimanjem aktivne uloge u procesu učenja, učenik razvija samopouzdanje i samopoštovanje te stvara temelje za cjeloživotno učenje.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO RAZREDIMA I DOMENAMA

Odgojno-obrazovni ishodi svih triju domena nastavnoga predmeta Francuski jezik međusobno se prožimaju i dopunjuju te tako čine jedinstvenu i nedjeljivu cjelinu kurikuluma.

Učenikovo napredovanje u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda zamišljeno je spiralno uz pretpostavku da ishodi i razrade ishoda u višim razredima uključuju one iz nižih razreda.

Ishodi se iscrpnije razrađuju u stupcu razrada ishoda. Navedene razrade ishoda postupno se razvijaju i usložnjavaju od nižih k višim razredima. Predložena razrada ishoda nije iscrpna, već ih učitelj nadopunjuje sukladno sposobnostima, potrebama i interesima svojih učenika.

Za svaki odgojno-obrazovni ishod određen je pokazatelj razine usvojenosti (ostvarenosti) odgojno-obrazovnih ishoda »dobar« koji služi kao okvir za procjenu ostvarenosti i razumijevanja dubine i širine pojedinoga ishoda na kraju razreda. Razina usvojenosti »dobar« određenoga odgojno-obrazovnog ishoda na kraju razreda nalazi se u predmetnom kurikulumu, a ostale razine usvojenosti odgojno-obrazovnoga ishoda (iznimna, vrlo dobra i zadovoljavajuća) navode se u metodičkim priručnicima predmetnog kurikuluma. Razine usvojenosti ne predstavljaju školsku ocjenu.

Ključni pojam za razumijevanje odgojno-obrazovnih ishoda u domeni Komunikacijska jezična kompetencija jest tekst. Tekst podrazumijeva sve proizvode jezične uporabe: govorne, pisane, vizualne ili multimodalne. Multimodalni tekstovi kombiniraju jezik s drugim sustavima komuniciranja kao što su tiskani ili digitalni tekst, vizualna pomagala te zvučna ili govorena riječ.

U kurikulumu Francuskoga jezika broj riječi koji definira duljinu teksta razlikuje se u jezičnim djelatnostima primanja ili proizvodnje. U djelatnostima slušanja i čitanja vrlo kratki tekst broji između 60 i 80 riječi, kratki tekst između 80 i 160 riječi, srednje dugi tekst između 160 i 300 riječi, a dugi tekst više od 300 riječi. U djelatnosti pisanja vrlo kratki tekst broji između 40 i 60 riječi, kratki između 60 i 100 riječi, srednje dugi tekst između 100 i 180 riječi, a dugi tekst više od 180 riječi. U monologu kao obliku govorenja vrlo kratki tekst traje ½ – 1min, kratki 1 – 2 min, srednje dugi 2 – 3½, dugi 3½ – 5min. U međudjelovanju kao obliku govorenja duljina teksta određena je trajanjem razgovora: vrlo kratki iznosi 1 do 1 ½ min, kratki 1½ do 2½ min, srednje dugi 2½ do 5 min te dugi od 5 do 8 min.

Složenost teksta ovisi o kvantitativnim i kvalitativnim pokazateljima složenosti i učenikovu poznavanju teme teksta. Kvantitativni pokazatelji složenosti odnose se na obilježja riječi i rečenica poput duljine, učestalosti i složenosti, a kvalitativni pokazatelji na vrstu teksta (informativni, narativni, dijalog …), složenost izloženih ideja (razine značenja, razvidnost ideje …), stil autora (humor, ironija, metafora, koherentnost …) i način na koji je tekst strukturiran i prezentiran (font, grafički prikazi, struktura odjeljaka …). Budući da su učenikova prethodna znanja o temi treći čimbenik o kojemu ovisi složenost teksta, procjena složenosti u konačnici ovisi o osobnoj procjeni učitelja.

Domenu Komunikacijska jezična kompetencija čine ishodi podijeljeni prema primajućim i proizvodnim jezičnim djelatnostima, a progresija odgojno-obrazovnih ishoda u toj domeni ostvaruje se povećavanjem kompleksnosti i dužine tekstova koje učenik razumije i proizvodi te porastom zahtjevnosti kognitivnih procesa obrade pri primanju i proizvodnji tekstova.

Domenu Međukulturna komunikacijska kompetencija čine ishodi u trima međusobno povezanim komponentama: znanja (kulturno specifična i općenita znanja o fenomenu kulture), vještine (interpretacija kulturno uvjetovanih sadržaja te interakcija u međukulturnim kontaktima) i stavovi (znatiželja, otvorenost, spremnost na prevladavanje stereotipa i predrasuda). Razrada ishoda temelji se na stupnju složenosti sadržaja i komunikacijskih situacija (od jednostavnih, poznatih do složenih, nepoznatih) te na očekivanoj razini postignuća. Aktivnosti povezane s pojedinim razradama ishoda mogu se prema potrebi provesti na materinskome jeziku, ovisno o jezičnoj razini učenika.

Domenu Samostalnost u ovladavanju jezikom čine ishodi podijeljeni u dva područja – strategije učenja i uporabe jezika te medijska pismenost i kritičko mišljenje. Napredak se ostvaruje rastom opsega i zahtjevnosti strategija koje učenik primjenjuje te prema složenosti medijskih sadržaja i raspona izvora informacija. Jedan od važnih ishoda u ovoj domeni od 1. do 4. razreda osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanja jest i usvajanje i razvijanje pozitivnoga stava prema učenju jezika kao temelja zadržavanja pozitivnih stavova prema učenju francuskoga jezika u nastavku osnovnoškolskoga i srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja.

Uz odgojno-obrazovne ishode navedeni su i sadržaji i preporuke za ostvarivanje ishoda iskazani na razini razreda. Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda uključuju preporučene teme, jezične funkcije i tekstne vrste, a metodičke preporuke donose smjernice za poučavanje francuskoga jezika. Jezični sadržaji nisu propisani niti su iscrpni, već se biraju primjereno razvojnoj dobi učenika te vodeći računa o povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama. Popis jezičnih sadržaja nije iscrpan, već se bira primjereno razvojnoj dobi učenika. Navedeni sadržaji u pojedinome razredu podrazumijevaju ovladanost na razini uporabe, no mogu se pojaviti prije na razini prepoznavanja. Svi jezični sadržaji ciklički se ponavljaju i nadograđuju po razredima (viši razredi uključuju strukture iz prethodnih razreda).